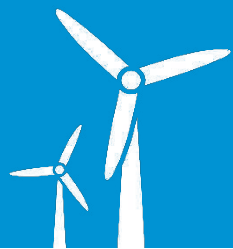
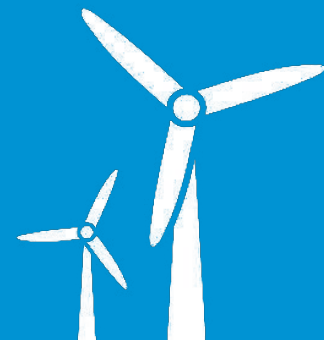

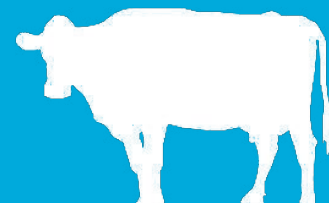
JAARVERSLAG 2018

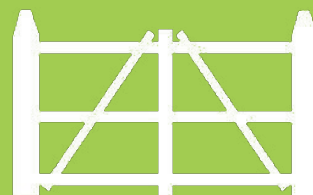
INHOUD

Klimaatneutraal ontwikkelen

**Continu verbeteren
dierenwelzijn**

Behoud weidegang

**Behoud biodiversiteit
en milieu**

Voorwoord

Voor een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector

In Nederland streven we naar een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector, waarin gewerkt wordt met respect voor dier, omgeving en milieu. De Duurzame Zuivelketen - een samenwerkingsverband van de Nederlandse Zuivel Organisatie en LTO Nederland - ondersteunt de Nederlandse zuivelsector om continu te verduurzamen. Dit jaarverslag van de Duurzame Zuivelketen biedt een overzicht van de doelen en de resultaten die behaald zijn in 2018.

De Nederlandse zuivelsector is een sector waarin mensen veilig en met plezier kunnen werken en een goed inkomen verdienen, die kwalitatief hoogwaardige voeding produceert en die gewaardeerd wordt door de omgeving. Daarbij hoort een grondgebonden melkveehouderij met het gezin als basis, behoud van weidegang en een ontwikkeling van de sector die binnen de milieumandvoorwaarden blijft.

De Duurzame Zuivelketen wil dit ook voor volgende generaties mogelijk maken en heeft hiervoor vier thema's met meerdere doelen voor 2020 geformuleerd: een klimaatneutrale ontwikkeling, een continue verbetering van dierenwelzijn, behoud van weidegang en geen nettoverlies van biodiversiteit en milieu. Dit jaarverslag geeft de stand van zaken van deze doelen, samen met alle activiteiten die daarvoor vanuit de Duurzame Zuivelketen in 2018 zijn ondernomen. Daarnaast wordt er een inkijk gegeven in de planning van 2019.

In 2018 is het de Duurzame Zuivelketen gelukt om op een aantal thema's flinke stappen te zetten in de verduurzaming van de sector. Zo is het doel om het aandeel melkveebedrijven met een vorm van weidegang weer op het niveau van 2012 te brengen gehaald en zelfs overstegen! Daarnaast is via het Dashboard Milieu en Klimaat, dat gekoppeld is aan de KringloopWijzer, voor iedere melkveehouder inzichtelijk wat zijn/haar prestaties zijn op belangrijke milieuindicatoren die impact hebben op biodiversiteit. De klimaatmodule geeft de melkveehouders inzicht in hun bedrijfseigen carbon footprint. Daarnaast

is de Welzijnsmonitor als module van het KoeKompas geïntroduceerd.

De Commissie Grondgebondenheid heeft haar advies uitgebracht voor een meer grondgebonden melkveehouderij. De uitdagingen voor de sector liggen op het gebied van levensduur, broeikasgassen, ammoniak en biodiversiteit. Er is extra inzet nodig van de Duurzame Zuivelketen om de doelen voor deze thema's dichterbij te brengen.

In 2018 is stevig verder gewerkt aan het realiseren van de doelen. Een pilot is gestart om samen met BoerenNatuur te verkennen op welke manier de diversiteit aan melkveehouders een bijdrage kan leveren aan landschapselementen en agrarisch natuurbeheer. En er wordt gewerkt aan een beslistool om melkveehouders te ondersteunen in het verminderen van de broeikasgassenuitstoot.

De Adviesraad van de Duurzame Zuivelketen denkt twee keer per jaar mee. Deze adviesraad is zeer waardevol voor de Duurzame Zuivelketen en bestaat uit vertegenwoordigers van de Dierenbescherming, Natuur & Milieu, Natuurmonumenten, CLM, Ministerie van Economische Zaken, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, CBL, Wageningen UR, Rabobank, ABN AMRO, ING, VLB, Nevedi, NAK, NMV en KNMvD.

Op 1 januari 2018 is het fosfaatrechtenstelsel geïntroduceerd. Dit was en is ingrijpend voor de hele sector. Ondanks de stappen die we als sector gezamenlijk nog zullen moeten zetten, moeten we vooral ook trots zijn op wat we gerealiseerd hebben. De Duurzame Zuivelketen is een unieke samenwerking in de wereld. Dankzij de inzet van melkveehouders en zuivelondernemingen boeken we goede resultaten en gaan we uitdagingen niet uit de weg. Op deze manier werken we samen aan een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector.

Werner Buck

Voorzitter stuurgroep Duurzame Zuivelketen

Duurzame Zuivelketen

Voor een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector

De zuivelketen

Kengetallen

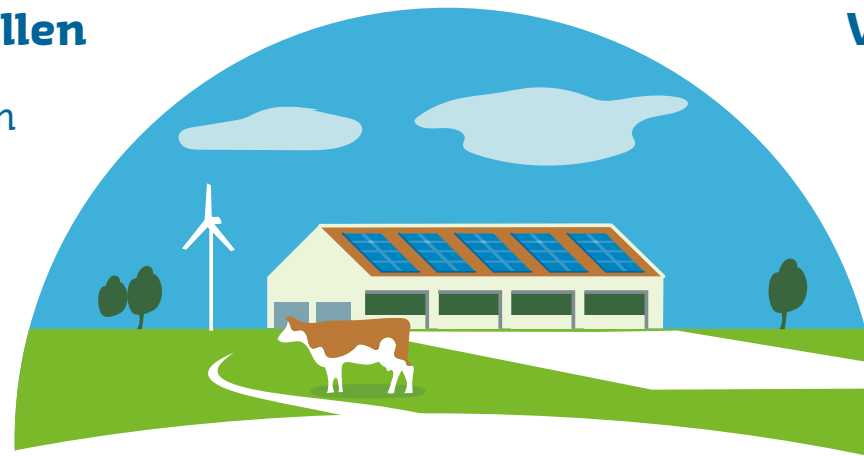
1,6 miljoen koeien

16,5 duizend melkveehouders

98% van de Nederlandse melk

13 zuivelondernemingen

53 fabrieken

Visie

Veilig en met plezier werken

Goed inkomen

Kwalitatief hoogwaardige voeding

Met respect omgaan met dier en milieu

Gewaardeerd door omgeving

Duurzame Zuivelketen

Initiatiefnemers

Adviesraad

De Duurzame Zuivel-
keten valt onder

Lid van

PPS met

Duurzame Zuivelketen

Communicatie in 2018

Proactief aan de slag met jongveeopfok

In maart 2018 heeft de Duurzame Zuivelketen de online cursus *JongveeSignalen* geïntroduceerd. Voorbeelden met foto's en video's van verschillende melkveebedrijven vormen het grootste gedeelte van de training. Daarnaast is er in de training een forum beschikbaar, om verschillende ideeën en vragen uit te wisselen met andere melkveehouders en de trainer.

Advies Commissie Grondgebondenheid

In april 2018 heeft de Commissie Grondgebondenheid haar visie *'Grondgebondenheid als basis voor een toekomstbestendige melkveehouderij'* gepubliceerd. De opdrachtgevers LTO Vakgroep Melkveehouderij en de NZO nemen het advies van de commissie volledig over voor verdere uitwerking. Beide partijen onderzoeken hoe de melkveehouders gestimuleerd kunnen worden om de gewenste grondgebondenheid de komende jaren te realiseren.

Erben gaat de boer op

Oud-topschaatser en sportcommentator Erben Wennemars is in een 6-delige YouTube-serie op zoek gegaan naar het verhaal achter het Nederlandse klimaatbeleid en de rol die de melkveehouders daarbij kunnen spelen. Erben heeft gesproken met melkveehouders Jan Pieter van Tilburg, Frank Post en Arnold van Schriek, landbouwminister Carola Schouten, Europarlementariër Jan Huitema en Marjan Minnesma van Urgenda. De serie *'Erben gaat de boer op'* is gemaakt in opdracht van de Duurzame Zuivelketen.

Duurzame Zuivelketen

Communicatie in 2018 (vervolg)

Aandacht voor boerenvogels

Met de campagne 'Thuis voor boerenvogels' vraagt Slimme Vogels aandacht voor boerenvogels in Nederland en voor de inspanningen die melkveehouders daarvoor leveren. Slimme Vogels is een initiatief van de Duurzame Zuivelketen.

De nestenbattle van start

Op vrijdag 11 mei 2018 ging bij melkveehouder Jeroen van Wijk in Odijk de Nestenbattle van start. Scouting-groepen uit Odijk en De Meern streden met elkaar om het mooiste vogelnest te bouwen. *"Met deze Nestenbattle wil ik aan iedereen laten zien dat wij een thuis bieden aan boerenvogels en zorg dragen voor de biodiversiteit van ons landschap,"* vertelt de melkveehouder.

Bijdrage zuivel in Klimaatakkoord

Melkveehouders en zuivelondernemingen werken op eigen initiatief al jaren samen aan de reductie van broeikasgassen. Dat gebeurt onder meer door efficiënter om te springen met hulpbronnen als mineralen en energie en door duurzame energie op te wekken via zonnepanelen, windmolens en mestvergistingsinstallaties. Aan de landbouwtafel van het Klimaatakkoord hebben LTO melkveehouderij en NZO hun plan 'Klimaatverantwoorde zuivelsector in Nederland' ingebracht. Daarmee leveren zij een concrete bijdrage aan vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland.

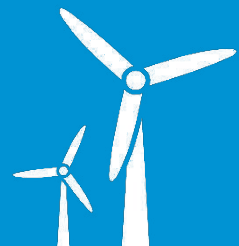
Duurzame Zuivelketen

Doelen en stand van zaken 2018

Thema	Doel 2020	Bereikt in 2018	Status
Klimaatneutraal ontwikkelen 	20% reductie broeikasgassen en klimaatneutrale groei	De totale uitstoot van broeikasgassen van de gehele sector is in 2017 voor het eerst sinds de nulmeting gedaald (-2,8% ten opzichte van 2016). De carbon footprint is in 2017 aanzienlijk gedaald naar 1,143 gram CO ₂ -equivalenten/kg melk.	
	16% productie van duurzame energie	De productie van duurzame energie is licht gestegen naar 4,4%. Echter verdere toename is nodig voor realiseren van het doel. Zonne-energie is goed voor 31%, windenergie voor 28% en mestvergisting voor 22%.	
	Verbetering energie-efficiency 2% per jaar	De doelstelling van 2020 is sinds 2015 reeds bereikt. In 2017 bedroeg de energie-efficiëntie 57,5 m ³ aardgasequivalenten (doel is 61,2 m ³ aardgasequivalenten per 1.000 kg melk).	
Continu verbeteren dierenwelzijn 	Verantwoord antibioticagebruik	Het doel van 90% van de bedrijven onder de SDA-actiewaarde is met 99,9% ruimschoots gehaald. Het aandeel derdekeuzemiddelen is zeer gering met 0,1%.	
	Gemiddelde leeftijd koeien met 6 maanden verlengen	De levensduur is afgenomen naar 5 jaar, 6 maanden en 20 dagen. De introductie van fosfaatrechten speelt hier een belangrijke rol in. Voor doelrealisatie is een jaarlijkse verhoging van minimaal 78 dagen nodig.	
	Verbeteren score dierenwelzijn	De Welzijnsmonitor is toegevoegd aan KoeKompas. Deze geeft inzicht in diergezondheid en dierenwelzijn. Nog niet alle melkveehouders maken gebruik van KoeKompas, dit is nodig om een representatieve nulmeting uit te voeren en sectoraal doel vast te stellen.	
Behoud weidegang 	Ten minste handhaven niveau weidegang 2012, 81,2%	In 2018 is de doelstelling gehaald en zelfs overstegen naar 82,0%, mede dankzij nieuwe weiders die omschakelden van opstallen naar weiden. Daarnaast is de verhouding volledige weidegang toegenomen ten opzichte van deelweidegang.	
Behoud biodiversiteit en milieu 	100% verantwoorde soja	De zuivelsector is vanaf 2015 volledig over op verantwoorde soja.	
	Binnen milieुरandvoorwaarden fosfaat	Met de introductie van de fosfaatrechten is de fosfaatproductie weer onder het sectorplafond	
	Binnen milieुरandvoorwaarden ammoniak	Volgens voorlopige berekeningen ligt de ammoniakemissie van de melkveestapel in 2017 met 53,0 miljoen kg fors boven het doel van 5 miljoen kg reductie ten opzichte van 2011 (=42,1 miljoen kg). Actie is nodig.	
	Geen netto verlies van biodiversiteit	De eerste versie van de Biodiversiteitsmonitor is opgeleverd. Pilot Landschaps-indicatoren is gestart. Aandacht voor inzet melkveehouders via icoonproject Boerenlandvogels	

 Voltooid
  Op schema
  Meer te doen
  Niet op schema

Bron: Duurzame Zuivelketen en WEcR Sectorrapportage 2017

Klimaatneutraal ontwikkelen

De Nederlandse zuivelsector wil zich klimaatneutraal ontwikkelen. Om dit te kunnen realiseren, heeft de zuivelsector drie doelen opgesteld die bereikt moeten worden in 2020: 20% minder broeikasgassen ten opzichte van 1990, 16% duurzame energie en 2% energie-efficiëntieverbetering per jaar.

De totale uitstoot van broeikasgassen van de gehele sector is in 2017 voor het eerst sinds de nulmeting in 2011 gedaald

De emissie van broeikasgassen door de zuivelketen is in 2017 voor het eerst sinds de nulmeting in 2011 gedaald (-2,8% ten opzichte van 2016). Belangrijke factor hierin was het fosfaatreductieplan in 2017 gevolgd door introductie van het fosfaatrechtenstelsel in 2018. Het realiseren van de doelstelling 'Klimaatneutraal ontwikkelen' vereist een daling van de emissie in 2020 van 13% ten opzichte van 2017. Om de doelstelling '20% reductie ten opzichte van 1990' te halen is een reductie van 16,7% ten opzichte van 2017 nodig. De carbon footprint per kg melk (LCA) is in 2017 5,5% gedaald naar 1,143 gram CO₂-equivalenten/kg melk.

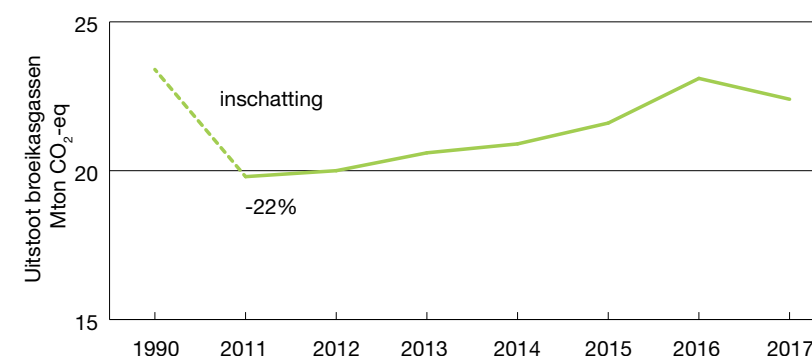
Om de doelstelling in 2020 te realiseren, zijn er verschillende initiatieven ontwikkeld. Zo is er een klimaatmodule ontwikkeld en gekoppeld aan de Centrale Database KringloopWijzer. Deze is begin 2018 beschikbaar gekomen voor alle melkveehouders en geeft iedere melkveehouder inzicht in de bedrijfsspecifieke carbon footprint. Om melkveehouders ook handvatten te geven hoe zij hun carbon footprint kunnen verlagen, wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een beslistool die ingezet kan worden als managementinstrument.

Doel

20% reductie van broeikasgassen in 2020 door de zuivelketen ten opzichte van 1990 en klimaatneutrale groei ten opzichte van 2011.

Totale emissie van de zuivelketen

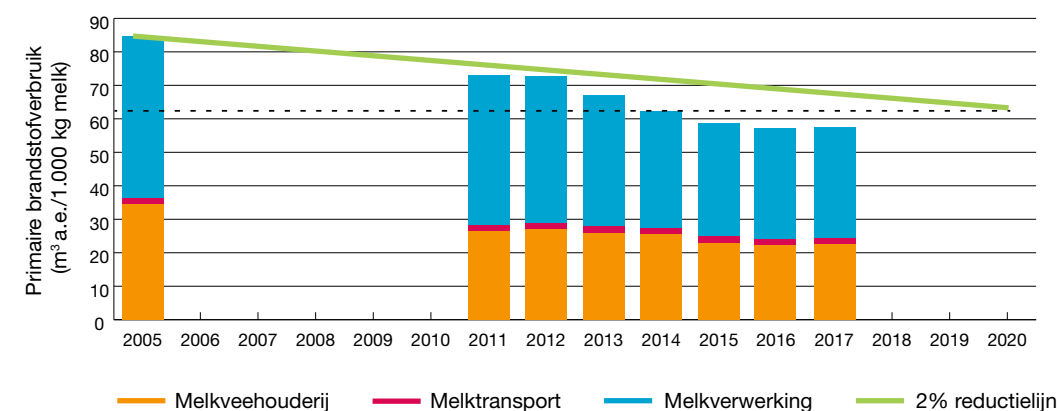
In 2017 voor het eerst sinds de nulmeting gedaald

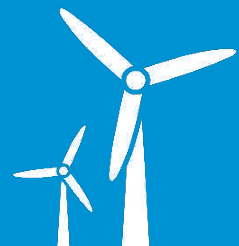

Doel

Verbeteren energie-efficiëntie van de zuivelketen van gemiddeld 2% per jaar.

-31% brandstof per kg melk ten opzichte van 2005. Doel reeds behaald

Klimaatneutraal ontwikkelen (vervolg)

De doelstelling van 2% energie-efficiëntieverbetering per jaar tot 2020 is al in 2015 bereikt. In 2017 bedroeg de energie-efficiëntie 57,5 m³ aardgas-equivalenten (doel is 61,2 m³ aardgasequivalenten per 1.000 kg melk). Met de Energiescan krijgen melkveehouders inzicht in hun energieverbruik. Deze monitoringstool geeft daarnaast ook handvatten om het energieverbruik op het bedrijf te verlagen.

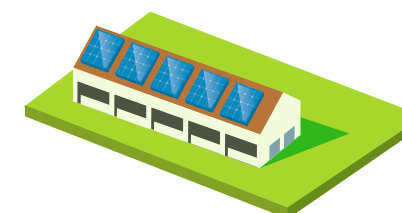
De productie van duurzame energie is licht gestegen naar 4,4%. Echter verdere toename is nog nodig voor realiseren van het doel. Zonne-energie is goed voor 31%, windenergie voor 28% en mestvergisting voor 22%. Het is waarschijnlijk dat de werkelijke productie van duurzame energie hoger is omdat alleen windmolens en/of co-vergisters van mest worden meegeteld die volledig onderdeel zijn van het melkveebedrijf. In de praktijk is dat echter vaak een apart bedrijfsonderdeel.

Op 10 oktober 2017 is het regeerakkoord van het kabinet Rutte III gepresenteerd met daarin een hoge ambitie op het gebied van verlaging van de broeikasgasuitstoot. Het hiermee aangekondigde klimaatakkoord is uitgewerkt in het klimaatberaad waarin via sectortafels aan taakstellingen is gewerkt. In 2018 heeft Duurzame Zuivelketen samen met sectorpartijen (LTO, NAJK, NMV en NZO) gewerkt aan de invulling van het ontwerp-klimaatakkoord. Als resultaat is de aanpak voor 'Klimaatverantwoorde zuivel in 2030' opgenomen in het ontwerp-Klimaatakkoord van december 2018.

Doel

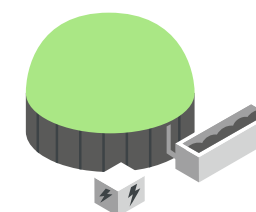
16% productie van duurzame energie in de zuivelketen.

Productie duurzame energie. Huidige verdeling:

zonne-energie

31%

co-vergistinginstallaties

22%

windenergie

28%

Continu verbeteren dierenwelzijn

De Nederlandse zuivelsector en haar melkveehouders werken dagelijks aan het verbeteren van het dierenwelzijn en de diergezondheid van hun koeien. Om dit inzichtelijk te maken en te bevorderen, zijn er doelen gesteld op het gebied van verantwoord antibioticagebruik, het verlengen van de levensduur van koeien en het ontwikkelen van een score voor dierenwelzijn.

De doelstelling om meer dan 90% van de melkveebedrijven onder de actiewaarde van de SDa (Autoriteit Diergeneesmiddelen) voor antibioticagebruik te blijven is met 99,9% ruimschoots gehaald. Het gemiddelde antibioticagebruik is sinds 2015 stabiel na een forse daling in 2012-2015. Het aandeel derdekeuzemiddelen is zeer gering met 0,1%. De SDa heeft eerder al aangegeven dat er in de melkveehouderij geen extra inspanningen meer noodzakelijk zijn om het gebruik van alle bedrijven in het streefgebied te krijgen. Al het antibioticagebruik wordt vastgelegd in de online database MediRund. Melkveehouders stellen samen met hun dierenarts een bedrijfsbehandelplan en -gezondheidsplan op.

99,9% van de melkveebedrijven zat onder de actiewaarde van de SDa

Gezonde dieren zijn de basis van een melkveebedrijf. Deze dieren leven langer en zorgen voor werkplezier van de melkveehouder. De doelstelling van de zuivelsector voor 2020 is om de gemiddelde levensduur van een koe te verlengen met 6 maanden ten opzichte van 2011. De gemiddelde leeftijd van een koe lag in 2018 op 5 jaar, 6 maanden en 20 dagen. Dit is lager dan het voorgaande jaar (5 jaar, 6 maanden en 29 dagen) en ligt onder de nulmeting in 2011. De introductie van fosfaatrechten speelt hier een belangrijke rol in. De noodgedwongen vroegtijdige afvoer van (jongere) melkkoeien heeft de gemiddelde leeftijd in negatieve zin beïnvloed. Voor doelrealisatie is een jaarlijkse verhoging van minimaal 78 dagen nodig. Zuivelondernemingen proberen op verschillende manieren melkveehouders te motiveren om de gemiddelde leeftijd van hun veestapel te verhogen.

Doel

Verminderen antibioticaresistentie door verantwoord antibioticagebruik in de melkveehouderij in lijn met waarden Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa).

Verantwoord antibioticagebruik

- Alleen als koe ziek is
- Alleen op advies van een dierenarts
- Cruciale antibiotica voor volksgezondheid niet toegestaan

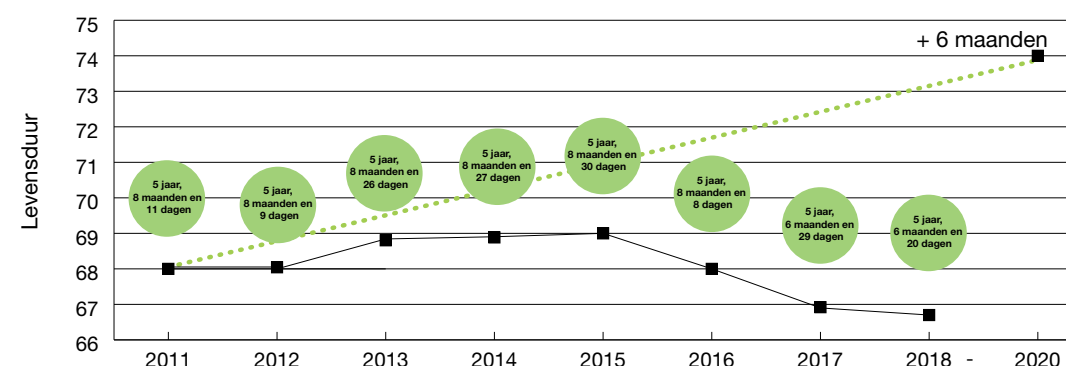
-47% antibiotica in 2017
ten opzichte van 2009

Doel

Verlengen gemiddelde levensduur melkkoeien met 6 maanden in 2020 ten opzichte van 2011, mede door verbeteren klauwgezondheid, uiergezondheid en vruchtbaarheid.

Levensduur van melkkoeien gedaald door fosfaatreductieplan

Continu verbeteren dierenwelzijn (vervolg)

Daarnaast lopen er diverse kennisprojecten zoals Lactatie op Maat om transitieproblemen te verkleinen. De vooruitzichten voor de komende jaren om levensduur te verlengen lijken beter. Door de introductie van fosfaatrechten is er strenger geselecteerd en zullen melkveehouders mogelijk gaan sturen op een langere levensduur en een lagere jongveebezetting.

KalfOK, een instrument om melkveehouders inzicht te verschaffen in de kwaliteit van de kalveropfok op hun bedrijf, is geïntroduceerd. KalfOK geeft aan wat goed gaat en welke verbeterpunten er nog zijn. Samen met de dierenarts en andere adviseurs, kan de melkveehouder de kalveropfok verbeteren. Eind 2018 waren er circa 14.000 deelnemers aan KalfOK. Daarnaast hebben in 2018 honderden melkveehouders deelgenomen aan een pilot e-learning over jongveeopfok.

Om het dierenwelzijn continu te verbeteren, is de Welzijnsmonitor ontwikkeld en toegevoegd aan het KoeKompas. Deze monitor maakt het mogelijk om op een praktische manier dierenwelzijn te beoordelen en is gebaseerd op de Welfare Quality® (Europese standaard). Nog niet alle melkveehouders maken gebruik van KoeKompas, dit is nodig om een representatieve nulmeting uit te voeren en sectoraal doel vast te stellen. KoeKompas wordt in 2020 onderdeel van het nieuwe integrale instrument KoeMonitor om diergezondheid, dierenwelzijn en voedselveiligheid te borgen.

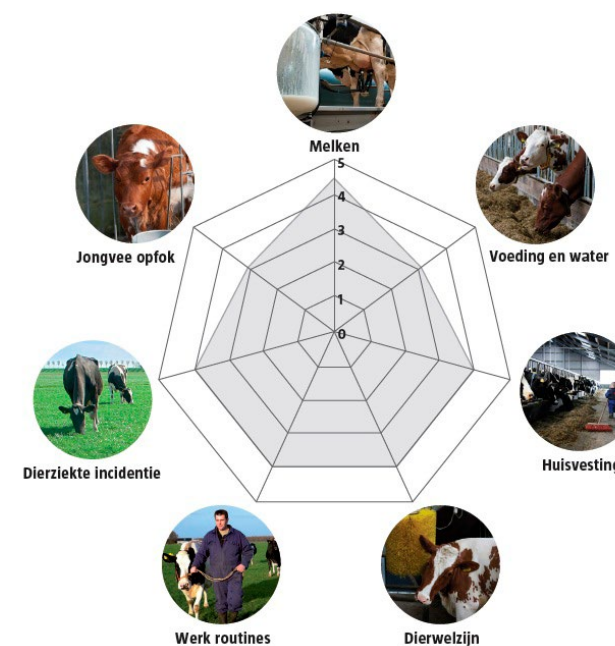
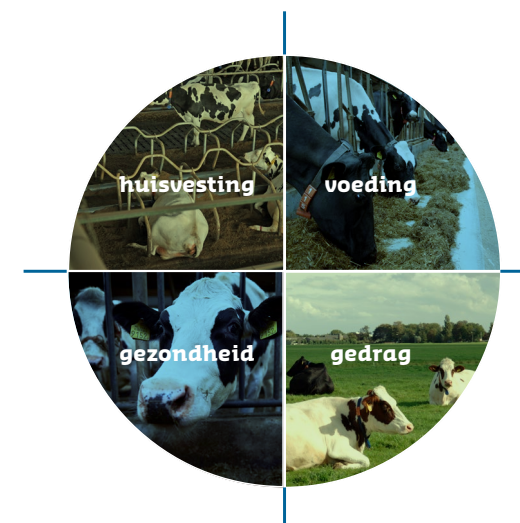
Het project Droogstand op Maat is in 2018 afgerond en afgesloten met een symposium. De projecten Biomarkers voor welzijn van melkvee, Lactatie op Maat zijn in hun tweede jaar. Deze projecten zijn onderdeel van de PPS 1Health4Food en duren vier jaar.

Doel

Continu verbeteren dierenwelzijn; uiterlijk in 2017 is een monitorings-systeem ontwikkeld en wordt een doel vastgelegd.

Welijnsmonitor in KoeKompas

Deelnemers aan KoeKompas krijgen per 2017 naast de standaardrapportage ook de Welzijnsmonitor als resultaat te zien

Behoud weidegang

Koeien in de wei zijn kenmerkend voor het Nederlandse landschap en maken de melkveehouderij zichtbaar in de samenleving. Weidegang is daarom belangrijk voor het beeld dat de samenleving van de Nederlandse zuivelsector heeft. Om weidegang te behouden werd in 2012 het Convenant Weidegang in het leven geroepen door de Nederlandse zuivelsector. Met het convenant willen de ondertekenaars koeien zo veel als mogelijk weidegang bieden en ten minste het aandeel weidegang van 2012 handhaven, dit was 81,2%.

Vanaf 2015 neemt het aandeel bedrijven met een vorm van weidegang toe

Nadat in 2015 de dalende trend is omgebogen, is in 2018 de doelstelling gehaald en zelfs daar bovenuit gestegen naar 82,0%! Daarnaast is in 2018 het aandeel volledige weidegang toegenomen ten opzichte van deelweidegang.

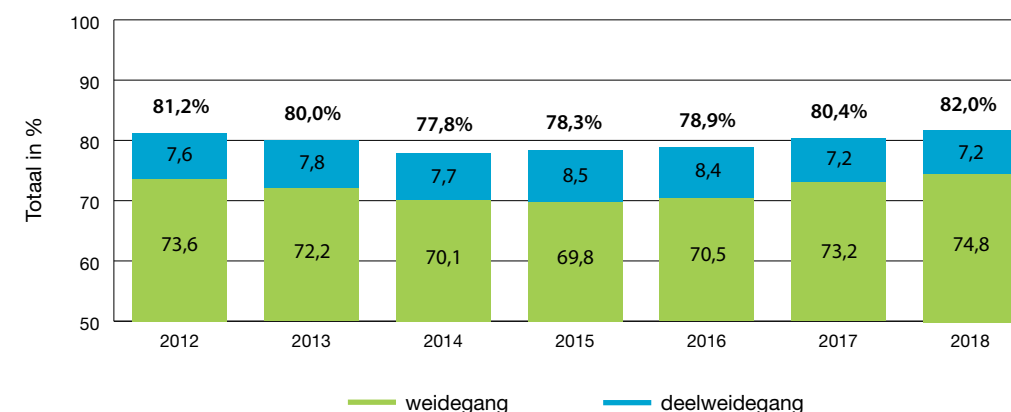
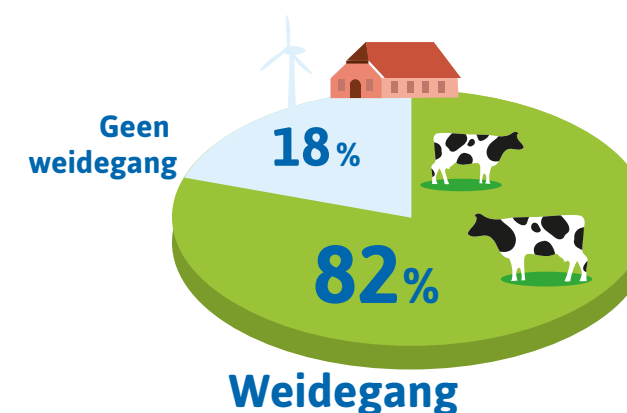
Het dieptepunt van weidegang lag in 2014 toen nog 77,8% van de bedrijven hun koeien weidegang bood. Vanaf 2015 neemt het aandeel bedrijven met een vorm van weidegang weer toe. Veel melkveehouders hebben gekozen om over te schakelen van opstallen naar weiden. Hierbij konden zij ter ondersteuning deelnemen aan het traject Nieuwe Weiders, waarbij zij begeleid worden door WeideCoaches van de Stichting Weidegang.

Volledige weidegang betekent dat koeien ten minste 120 dagen per jaar minimaal 6 uur per dag of ten minste 720 uur per jaar minimaal 120 dagen in de wei kunnen grazen. Deelweidegang is dat ten minste 120 dagen per jaar minimaal 25% van het rundvee weidt.

Doel

Ten minste behoud van weidegang 2012 (81,2% van de bedrijven past een vorm van weidegang toe); streven zo dicht mogelijk bij verdeling 2012 te blijven (73,2% volledige weidegang, 7,3% deelweidegang).

In 2018 is het doel behoud weidegang gerealiseerd en zelfs gestegen naar 82,0%

Behoud weidegang (vervolg)

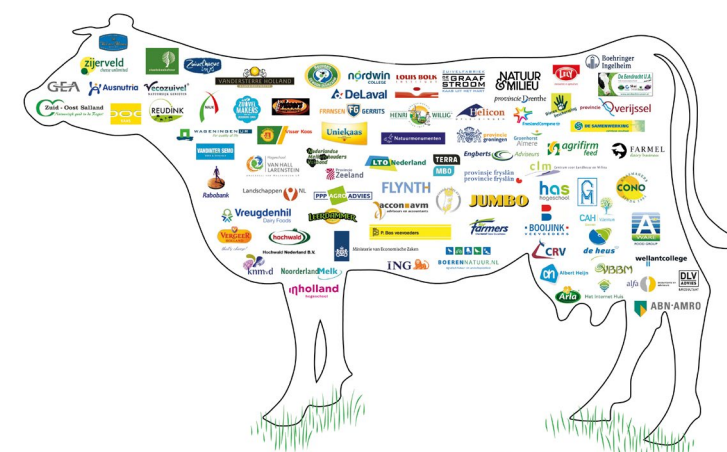
In 2018 staat het aantal ondertekenaars van het Convenant Weidegang op 83. Allemaal onderschrijven zij het belang van weidegang en leveren zij inspanningen om het aandeel weidegang te verhogen. En dus met succes.

Zuivelondernemingen stimuleren melkveehouders om weidegang toe te passen en brengen steeds meer producten van weidegang op de markt. Zij geven melkveehouders een financiële stimulans: de weidepremie. In 2018 is deze premie gemiddeld €1,60 per 100 kilogram melk. De weidepremie levert een gemiddelde veehouder extra inkomsten op van bijna €14.000 per jaar.

Het ontwikkelen en verspreiden van kennis over weidegang wordt via het project Amazing Grazing gestimuleerd. Daarbij staat het inpassen van beweiding op melkveebedrijven als onderdeel van modern vakmanschap centraal. Daarnaast werkt de lector weidegang, onder andere dankzij het project Kennis voor Beweiding, aan inbedding van weidegang in het curriculum van agrarische onderwijsinstellingen.

Convenant weidegang

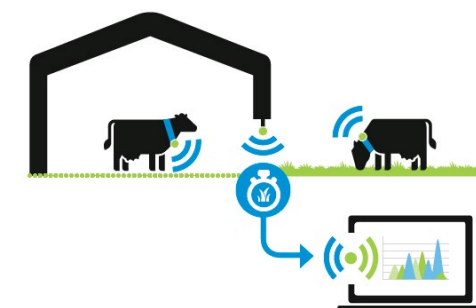
De **83** partners van het Convenant Weidegang nemen gezamenlijk de verantwoordelijkheid om meer melkkoeien de wei in te krijgen en ten minste het niveau van 2012 te behouden. Iedere partner zet zich in vanuit zijn eigen rol en expertise

Convenant Weidegang

Meetsystemen

De meetsystemen houden voor iedere koe bij hoe lang zij geweid heeft, bijvoorbeeld door te registreren wanneer ze naar buiten gaat en weer naar binnen komt

NIEUWE WEIDERS

Persoonlijke begeleiding van omschakelaars door Weidecoaches in project Nieuwe Weiders

Behoud biodiversiteit en milieu

De melkveehouderij en de natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De zuivelketen wil zich daarom ontwikkelen met respect voor dier, omgeving en milieu. Om dit te bereiken heeft de Duurzame Zuivelketen diverse doelen voor 2020 gesteld op het gebied van biodiversiteit: gebruik van 100% verantwoorde soja (met RTRS-certificaten of gelijkwaardig), zich ontwikkelen binnen de milieurandvoorwaarden voor fosfaat en ammoniak en geen nettoverlies van biodiversiteit veroorzaken.

Sinds 2015 gebruikt de Nederlandse zuivelsector uitsluitend 100% verantwoord gecertificeerde soja in het veevoer van haar dieren. Hiermee is het doel voor 2020 vervroegd behaald. De zuivelsector is de enige sector die 100% verantwoord gecertificeerde soja gebruikt. Dit is mogelijk gemaakt in samenwerking met WNF, Solidaridad en Natuur&Milieu.

Vanwege overschrijding van het fosfaatplafond door de Nederlandse melkveehouderij liep de derogatie gevaar. De sector heeft met het fosfaatreductieplan regie genomen om de fosfaatproductie weer onder het fosfaatplafond te brengen. In 2018 heeft de overheid fosfaatrechten geïntroduceerd om de fosfaatproductie te reguleren. Hoewel ingrijpen in de fosfaatproductie pijnlijk was voor melkveehouders, was het wel succesvol: de fosfaatproductie was op tijd weer onder het afgesproken plafond. In 2018 is de fosfaatexcretie van de melkveestapel (78,8 miljoen kg) gedaald tot onder het sectorplafond (84,9 miljoen kg).

Volgens voorlopige berekeningen ligt de ammoniakemissie van de melkveestapel in 2017 met 53,0 miljoen kg fors boven het doel van 5 miljoen kg reductie ten opzichte van 2011 (=42,1 miljoen kg). De oorzaak ligt met name aan minder beschikbare snijmaïs en in verhouding meer stikstofrijke voedermiddelen ter vervanging in de rantsoenen. Om het doel van de Duurzame Zuivelketen te bereiken is extra inspanning nodig.

Doel

Geen netto verlies van biodiversiteit; ontwikkeling indicatoren en implementatie. Uiterlijk in 2017 is een monitoringssystematiek ontwikkeld en kunnen concrete doelen worden vastgesteld.

Behoud biodiversiteit en milieu (vervolg)

De Duurzame Zuivelketen heeft als doel biodiversiteit te behouden. Om dit te realiseren is een monitoringsystematiek voor biodiversiteit ontwikkeld, de Biodiversiteitsmonitor. De Biodiversiteitsmonitor bestaat uit indicatoren die inzicht geven in de impact van de melkveehouders op biodiversiteit. Bijvoorbeeld milieu-impact of het beheer van natuur- en landschaps-elementen. Deze monitor meet de biodiversiteitsversterkende prestaties van melkveehouders. In samenwerking met Wageningen UR en het Louis Bolk Instituut werd onderzocht wat de relatie is tussen functionele biodiversiteit en de werkelijke biodiversiteit op een bedrijf.

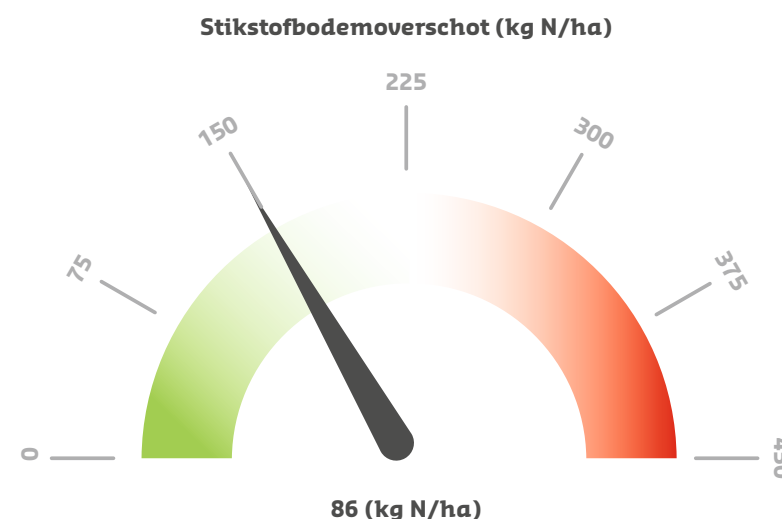
In 2018 is ook een pilot gestart met BoerenNatuur om te bezien hoe we kunnen samenwerken om natuur- en landschapsbeheer zichtbaar te maken ook buiten de provinciale beheersgebieden.

Sinds 2016 is iedere melkveehouder verplicht om de KringloopWijzer in te vullen. Deze tool geeft melkveehouders inzicht in hoe hun bedrijf scoort op mineralenkringlopen en waar verbetering mogelijk is. In 2018 is het Dashboard Milieu en Klimaat beschikbaar gekomen, op basis van de gegevens uit de KringloopWijzer. Dit dashboard geeft inzicht in de bedrijfsprestaties voor zes belangrijke milieu- en klimaatindicatoren: stikstofbodemoverschot, ammoniak (per GVE en per hectare), broeikasgasuitstoot, percentage blijvend grasland en percentage eiwit van eigen land. Deze indicatoren zijn ook onderdeel van de Biodiversiteitsmonitor. Sinds 2018 kunnen melkveehouders die de KringloopWijzer invullen het dashboard raadplegen. De komende jaren kunnen melkveehouders gestimuleerd worden om hun bedrijfsprestaties op de indicatoren van het dashboard te verbeteren.

Via iconprojecten laat de Duurzame Zuivelketen de inzet van de sector zien op het gebied van biodiversiteit. De campagne Slimme Vogels, gericht op melkveehouders én het grote publiek, is in 2018 voortgezet. De campagne laat zien hoe boeren zich inzetten voor behoud van weide- en erfvogels en zoekt verbinding met de maatschappij. Daarnaast inspireert en stimuleert het melkveehouders om stappen tot verbetering te zetten. BoerenNatuur en Vogelbescherming Nederland zijn als (kennis)partner aangesloten bij dit initiatief.

Resultaat
Als eerste sector sinds 2015 volledig over op
100% verantwoorde soja

Dashboard Milieu en Klimaat
Het Dashboard Milieu en Klimaat in de KringloopWijzer geeft inzicht in de bedrijfsprestaties voor de zes belangrijkste milieu- en klimaatindicatoren

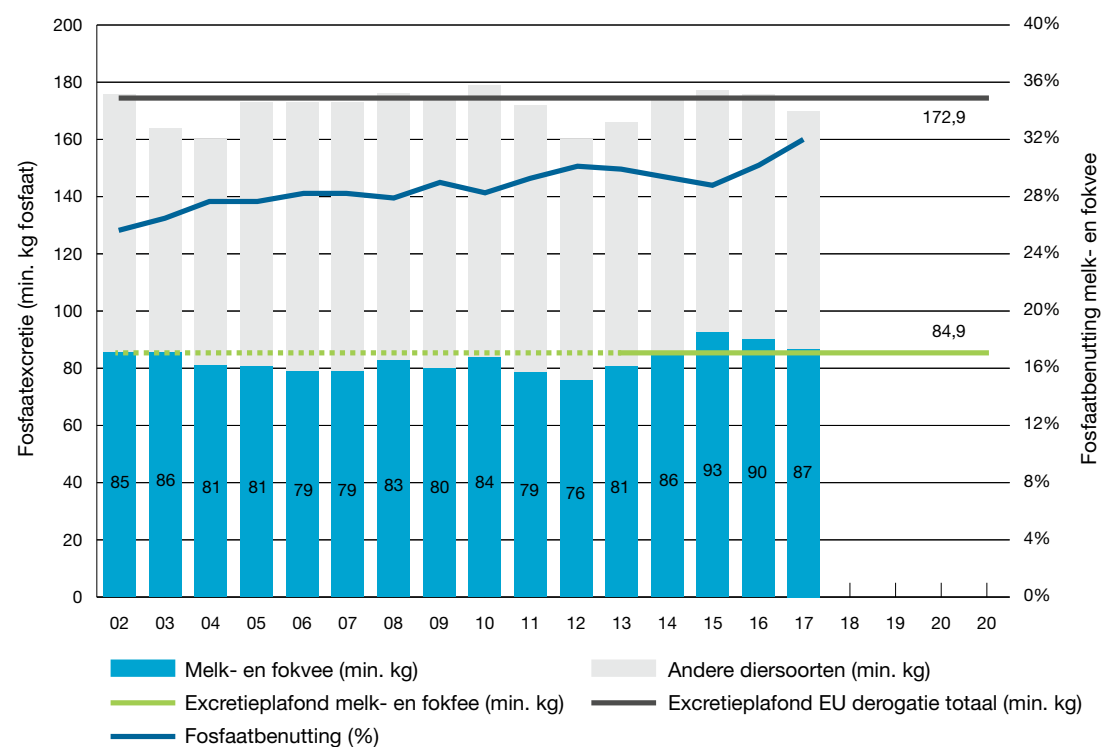
Behoud biodiversiteit en milieu (vervolg)

Doel

- Fosfaatproductie gehele veehouderij blijft onder Europees Plafond (173 miljoen kg): streven is fosfaatproductie melkveehouderij maximaal op niveau 2002 te houden (84,9 miljoen kg).
- Reductie van ammoniakemissie van 5Kton in 2020 ten opzichte van 2011.

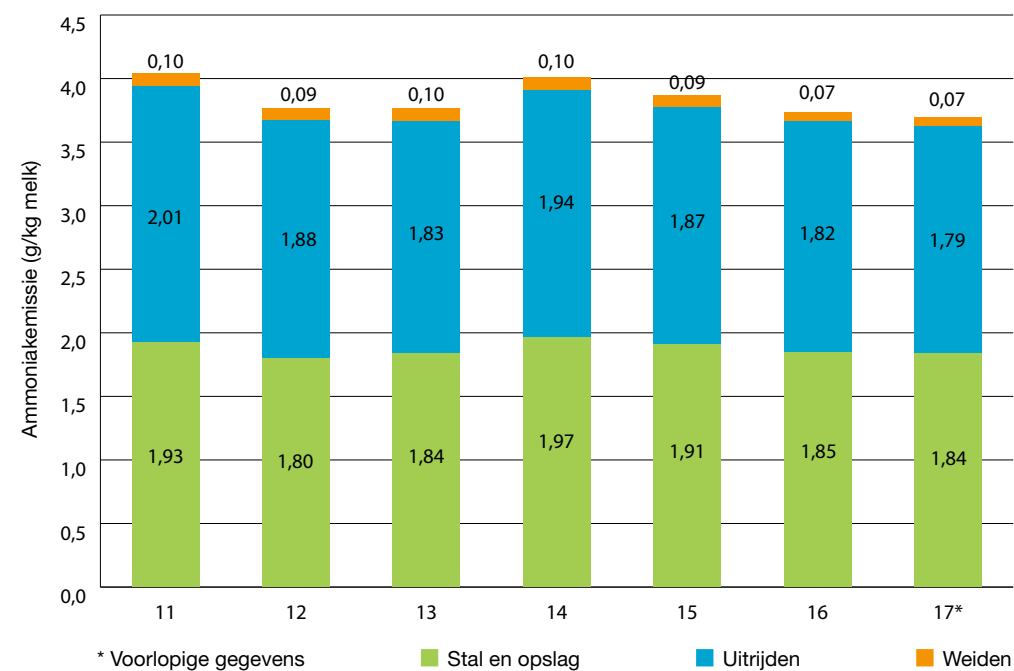
Fosfaatexcretie

Daling gerealiseerd door sectorplan en invoer fosfaatrechten

Ontwikkeling van ammoniakemissie

Stijging ammoniakemissie, extra inspanning nodig vanuit de sector

* Voorlopige gegevens

Stal en opslag

Uitrijden

Weiden

Behoud biodiversiteit en milieu (vervolg)

Grondgebondenheid

De Duurzame Zuivelketen (NZO, LTO Vakgroep Melkveehouderij) heeft eind 2017 de Commissie Grondgebondenheid ingesteld en gevraagd om tot een gedragen voorstel te komen van de invulling van grondgebondenheid voor de melkveehouderij en daarbij een stip op de horizon richting 2025 te plaatsen.

In april 2018 heeft de Commissie haar visie in het rapport 'Grondgebondenheid als basis voor een toekomstbestendige melkveehouderij' gepubliceerd. De opdrachtgevers hebben besloten dat dit advies voor NZO en de LTO Vakgroep Melkveehouderij bindend is. Het advies van de Commissie beschrijft de te zetten stappen in 2025 met daarbij een doorkijk naar 2040. De effecten van deze stappen moeten resulteren in een robuuste, gewaardeerde sector in balans met milieu en omgeving. Een sector waar ondernemers met passie en plezier in werken en een gezond ondernemersinkomen kunnen verwerven.

De melkveehouderijsector is in 2040 in staat in grote mate zelfvoorzienend te zijn voor het voeden van de dieren. Het belang van de kringloop rond het eigen bedrijf neemt toe en de afhankelijkheid van grondstoffen die over grote afstand moeten worden aangevoerd, neemt daardoor sterk af.

De bouwstenen hiervoor zijn:

- Grotendeels zelfvoorzienend in eiwitbehoefte
- Buurtcontracten: lokale kringlopen voor ruwvoer en mest
- Huiskavel met gras
- Krachtvoer van dichterbij

Eerste stappen

Via het project 'Eiwit van Eigen Land' wordt bekeken hoe melkveehouders het aandeel eiwit van eigen land in het rantsoen kunnen verhogen door eiwit beter te benutten. In samenwerking met het Kadaster en Wageningen Economic Research is een pilot opgezet om te kijken hoe kavelruil ten behoeve van een huiskavel kan worden bevorderd en melkveehouders beter aan grondgebondenheid kunnen voldoen. In 2019 wordt een Masterclass Eiwit opgezet om het aandeel eigen geteeld eiwit in het rantsoen te verhogen.

Grondgebondenheid heeft belangrijke voordelen voor de melkveehouderij, de leefomgeving en de samenleving

Cruciaal voor maatschappelijke acceptatie

- Zorgt voor een aantrekkelijk landschap en koeien in de wei
- Leverancier van voedsel: lokaal en duurzaam geproduceerd

Basis voor goede milieukwaliteit en leefomgeving

- Lokale kringlopen
- Zorg voor de bodem
- Minder transport
- Bijdrage aan klimaatdoelen
- Bijdrage aan biodiversiteit
- Drager Nederlands Cultuurlandschap

Versterking economisch perspectief

- Verbetering marktpositie
- Vergoeding maatschappelijke diensten
- Vermindering afhankelijkheid import grondstoffen

Bronvermelding

WEcR Sectorrapportage 2016

Nevedi

SDa

ZuivelNL

Stichting Weidegang

Duurzame Zuivelketen

Uitgave

Duurzame Zuivelketen, augustus 2019

Vormgeving

Elan, part of [the] Group

De Duurzame Zuivelketen wordt medegefinancierd door ZuivelNL

Neem voor meer informatie contact op met de Duurzame Zuivelketen via www.duurzamezuivelketen.nl